

NIONDE SÖNDAGEN EFTER TRINITATIS

DOMINICA NONAE

Text: Luk 16: 1–9. Predikan av Asbjörn Hjorthaug (ELBK)

Vi fastslår med en gang at dette er en liknelse. Liknelsen om den utro forvalteren er kanskje ikke den letteste å forstå eller fatte. Den blir på en måte litt ulogisk. Her er det en bedrager som har ansvaret for sin herres formue. Han har sløst bort alle pengene og så setter han i gang tiltak for å skaffe seg venner fordi han nå vil miste sin stilling etter at alt er avslørt. Nå avslører ikke liknelsen noe om hvordan det gikk til slutt. Men det står at herren roser han for hans klokskap og smarte grep med å skaffe seg venner. *«Herren ga den ubederlige forvalteren lovord fordi han hadde handlet klokt.»* «Herren» er ikke Gud, men den rike mannen som hadde forvalteren i sin tjeneste. Mange har spekulert rundt detaljene i denne liknelsen. Det er ikke lett å forstå at det skal være prisverdig å bedra andre. Men Jesus forklarer litt i Luk 16,9: *«Jeg sier dere: Skaff dere venner ved hjelp av den ubederlige Mammon, så de kan ta imot dere i de evige boliger når pengene tar slutt.»* Jesus slår fast at Mammon er uhederlig og urettferdig. Mammon står for penger, formue og eiendom og her beskriver Jesus dette som en personifisert makt. Mammon og alt det den står for er vi alle en del av så lenge vi lever her. Den kan fort få makt over oss om vi ikke forvalter våre penger på rett måte. Jesus advarer oss ofte mot den urettferdige Mammon som føre så mye vondt med seg, og det verste av alt er at den kan føre oss bort fra Gud. Men nå som Mammon er en virkelighet vi ikke kan løpe bort fra, så tar liknelsen her opp hvordan vi kan vende dette til noe positivt, til noe som tjener Guds rike. *«Skaff dere venner ved hjelp av den ubederlige Mammon.»* Se på verdens barn og lær av disse: *«For denne verdens barn ordner seg klokere med hverandre enn lysets barn gjør.»* Så er altså denne liknelsen et bilde på hvordan verden handler og tenker. De har løgneren og bedrageren, den onde selv, som sin herre. Jesus oppfordrer oss til å lære litt av denne strategien og anvende den i Guds rikes arbeid.

I Luk 15 har Jesus fortalt kjente liknelser om sauene som ble funnet igjen, sølvmynten som ble gjenfunnet og den fortapte sønn. Dette var liknelser Jesus fortalte til fariseerne og de skriftlærde etter at de hadde klaget på han fordi *«Alle tollerne og synderne holdt seg nær til Jesus for å høre ham.»* Luk 15,1. De sa: *«Denne mannen tar imot syndere og spiser sammen med dem.»* v2 Tollere og syndere var som den fortapte sønn, den fortapte sauene og den tapte sølvpengen som det var viktig å finne og få tilbake. Det er derfor Jesus kom. Jesus var legen som ikke kom for å hjelpe de som mente om seg selv at de var friske, men til de som var syke og hjelpeløse. De som trengte en frelser. Når vi kommer til Luk 16 så vender Jesus seg til disiplene sine og forteller de dagens liknelse om den utro forvalteren og litt senere om den rike mannen og den fattige Lasarus. Jesus vil lære de litt om den rette klokskap og om hvordan vi bruker vårt jordiske gods. Vårt jordiske gods er Guds gave til oss, Guds velsignelser, de skal forvaltes på en slik måte at flere kan komme til tro på vår Herre og frelser. Blant disiplene var det mange som før hadde hørt til flokken som betegnes som «tollere og syndere». De hadde nok blandede erfaringer med hvordan penger forvaltes. De hadde sikkert vært utro mange ganger og kjente igjen bildene Jesus her bruker. Når den utro forvalter blir rost av sin herre, er det ikke fordi han har forvaltet hans penger på en uærlig og slett måte. Han roses fordi hans herre må medgi at har vært smart og klok ved å sikre seg selv ved å lure til seg venner og dermed sikret sin framtid. Jesus påpeker at dette er et bilde på denne verdens barn. Dette er deres liv som lever for denne verden. De har ikke noe håp om noe mer enn å bruke all sin energi til å oppnå glede og framgang i dette livet. Lysets barn derimot har et helt annet mål. De skal til himmelen. Dermed skal også deres liv her nede være et liv for det som kommer. Våre liv er et liv i Herren. *«Men det mennesket som har Ånden, kan domme om alt, og selv kan det ikke bedømmes av noen.»* 1 Kor 2,15. Lysets barn lever ikke for verden, men for himmelen. Men de lever tross alt i verden om de ikke er av verden. Da er det Jesus her påpeker at vi som lysets barn ofte står tilbake for verdens iver og klokskap. Det er det ingen grunn til. *«For denne verdens barn ordner seg klokere med*

hverandre enn lysets barn gjør.» Denne verdens barn bruker all tid og energi, all sin kunnskap og klokskap, for å komme seg fram i denne verden og gi de fordelene i dette livet. På samme måte skulle Guds barn bruke all sin energi og klokskap på å forvalte Guds gaver vi velsignes med i denne verden, til å skaffe oss fordeler for det himmelske og evige. Vi er forvaltere av Guds gaver og denne oppgaven opphører ved døden. Da gjelder det at vi den korte tiden vi har her nede, har skaffet oss «venner». Penger preges ofte av urett, uærlighet og synd. Liknelsen om den rike mannen og fattige Lasarus peker på noe av dette. Derfor får den her betegnelsen den urettferdige Mammon. Verdens barn dyrker denne som sin Gud. Men de kristne har også penger. Det skal de bruke mot sin neste slik at de kan få et bedre liv og ikke minst få troen på Jesus Kristus. I Matt 25,35 ff skildrer Jesus vårt forhold til nesten og det er egentlig noe vi gjør for og mot han selv. «*Og kongen skal svare dem: Sannelig, jeg sier dere: Det dere gjorde mot én av disse mine minste søsken, har dere gjort mot meg.»* Matt 25,40 . Alt dette skal få oss til å gå i oss selv. Jesus sier i Luk 16,10 «*Den som er tro i smått, er også tro i stort, og den som er uredelig i smått, er også uredelig i stort.»* Dette blir en leveregel som gjelder oss alle enten vi har lite eller mye og forvalte. Vi skal bruke det vi har ikke for å skaffe oss egne fordeler, men for å være noe for vår neste og Guds rike. Vårt hjerte og vårt mål strekker seg utover alt vårt eget. Da bruker vi vår tid, ressurser på kirke og forsamling og vår neste.

I begynnelsen av Lukas evangeliet står det: «*Så bær da frukt som svarer til omvendelsen..Øksen ligger allerede ved roten av trærne; hvert tre som ikke bærer god frukt, blir hugget ned og kastet på ilden.»* Luk 3,8-9. Gud krever av oss at skal bære gode frukter ellers vil han rydde oss vekk og kaste oss på bålet. Det er skremmende og alvorlig. En dag kommer regnskapsdagen da alle kontoer gjøres opp. Hva har du gjort med ditt forvalter ansvar? Øksen er i hendene på dommeren som er Gud selv.

«*Da kalte han forvalteren til seg og sa: 'Hva er det jeg hører om deg? Legg fram regnskap over driften, for du kan ikke lenger være forvalter hos meg.' Men forvalteren sa til seg selv: 'Hva skal jeg gjøre nå når herren min tar stillingen fra meg? Å grave har jeg ikke krefter til, og å tigge skammer jeg meg over.»* Luk 16,2-3 Slik kommer Gud til oss med lovens ord: «*du kan ikke lenger være forvalter hos meg.*» En synder som møter Guds hellige lov vil svare: «*Hva skal jeg gjøre nå når herren min tar stillingen fra meg? Å grave har jeg ikke krefter til, og å tigge skammer jeg meg over.*» Det er ingen utvei. Alt synes tapt. Dette var det Peters tilhørere på pinsedagen også sa: «*Da de hørte dette, stakk det dem i hjertet, og de sa til Peter og de andre apostlene: "Hva skal vi gjøre, brødre?"*» Apg 2,37

Det er bare ett svar på en slikt rop. Det som Peter svarer: «*Vend om og la dere døpe i Jesu Kristi navn, hver og en av dere, så dere kan få tilgivelse for syndene, og dere skal få Den hellige ånds gave.»* Apg 2,38. Vi må omvende oss. Det er å bekjenne sine synder og tro på syndenes forlatelse i Jesus Kristus.

Slik vi har mottatt troen gjennom dåpens vann og slik vi har fått den Hellige Ånd til nytt liv. Den hellige Ånds gave er det nye liv med dets gjerninger og god frukt. Dagens tekst lærer oss at det er ingen annen vei som kristen enn kjærlighetens vei, der vi er medmennesker for hverandre. Det kan vi ikke uten å være en del av Guds rike. For det er først ved å kjenne hans kjærlighet til oss gjennom evangeliet at vi kan tjene vår neste slik vi skal etter Guds hellige vilje. «*Vi elsker fordi han elsket oss først.»* 1 Job 4,19. Vi blir her i dag minnet om at omvendelsen og omvendelsens frukter henger sammen. Om vi ikke bryr oss om en fattig Lasarus som vi hører om i fortellingen i Luk 16, 19 ff, da er vår tro uten frukt. Da er dommeren der med sin øks og tar ut de trær som ikke er godkjente forvaltere. Men husk Gud forkaster ingen som bekjenner sine synder og omvender seg til han.

De utrustrer han på nytt med den Hellige Ånd til nytt liv og gode gjerninger. Så minner vi hver andre om at evangeliets gave vi fikk i dåpen tar bort vår gjerrighet, og setter oss i stand til å forvalte våre penger og vår eiendom slik at det kommer Guds rike til gode. Det er Gud som er vår herre og Mammon er vår fiende. Men sett inn alle krefter og klokskap for å tjene Gud og bekjempe den onde. Det er også et resultat av troen at jeg har omsorg for min neste. Det er mange rundt os som trenger vår oppmerksomhet og omsorg og ikke minst evangeliet.

Til slutt det er en evangeliets gave vi fikk i dåpen at vi engang skal komme til himmelen. «*Skaff dere venner ..så de kan ta imot dere i de evige boliger ...»* Omvendelsens frukter tar Den Hellige Ånd seg av. Om våre gjerninger som springer ut av vårt forhold til Kristus, synes små og beskjedne, så er de Guds gode gjerninger. Vi er i dåpen satt inn i en ny virkelighet som har sitt mål i himmelen, inn foran Lammets trone. Her får vi møte alle de som har kommet til tro gjennom vårt forvalteroppdrag. Amen